

Terug naar school

Colofon

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER - HOOFDREDACTEUR

Marc Boone
Mellestraat 294 - 8501 Heule
marcboonebp@gmail.com
0479 81 16 80

REDACTIERAAD

Bernard Decock, Dirk De Meester, Gaby Moreels, Filiep Vande Wiele, Lieven Vanhoutte, Julie Dumolein

HUISFOTOGRAFEN

Yvan Herremans, Filip d'Heedene

GASTREDACTEUREN

Yvan Herman, Patrick Ghyselen, Derde leerjaar Dobbelsteen, Walter Holvoet, Hilke De smedt, Vincent Lagae.

VORMGEVING

www.GrafiekGroep.be

ABONNEREN

Lid worden van een aangesloten vereniging/VC

KOPIJ

Reacties of artikels kunnen doorgestuurd worden naar de hoofdredacteur. De teksten moeten wel de naam en het adres van de inzender vermelden. Alle artikels vallen onder de uitsluitende verantwoordelijkheid van de auteur. Foto's en illustraties in afzonderlijke bestanden meesturen.

LIMIETDATUM VOOR KOPIJ

is de redactievergadering in Mozaïek
Overleiestraat 15A Kortrijk telkens op zaterdag om 10 uur
volgende vergaderingen op:
29 september, 24 november

We houden bij Zoeklicht uw adresgegevens bij om u te kunnen op de hoogte te houden van wat reilt en zeilt in de vrijzinnige omgeving in Zuid-West-Vlaanderen. U krijgt Zoeklicht omdat u bij een van onze partners lid bent. Indien u ons te kennen geeft dat u Zoeklicht niet meer wenst te ontvangen, dan schrappen we u op eenvoudig verzoek uit de adressenlijst van Zoeklicht.

Met vrijzinnige groeten,
Redactie Zoeklicht

Inhoud

Redactioneel	3
De leerkrachten maken het verschil	4
Grote filosofen over onderwijs	8
Willemsfonds en Cultureel Ondernemen	10
De toekomst is aan de jeugd	12
Activiteiten uit de regio: VC Mozaïek	14
Activiteitenkalender	16
West meets east	18
Activiteiten uit de regio: Willemsfonds	21
Hoe ik school liep en toch een deftig mens werd	22
Is racisme van alle tijden?	24
Zoektocht naar: vrijzinnig humanistische tradities	26
Activiteiten uit de regio: Plantjesweekend	27
Nieuws van het Humanistisch Verbond Kortrijk	28
Activiteiten uit de regio: HV Kortrijk	29
Boekenclub voor klets-kousen gespot in Kortrijk	30
Een verhaal van Servië	31

Vrijzinnige Centra uit de buurt

VC Mozaïek

Overleiestraat 15a
8500 Kortrijk
056 37 16 15
www.vcmozaiek.be
info@vcmozaiek.be
Maandelijks nieuwsbrief:
schrijf in op de website

VC Poincaré

Stormestraat 131/18
8790 Waregem
056 44 74 97
www.vcpoincare.be
info@vcpoincare.be
(permanentie op woensdag,
donderdag en vrijdag)

De Geus

Koning Leopold III-plein 71
8530 Harelbeke
www.vcdegeus.be
Zondag van 10u tot 13u
elke donderdag om 19u
PingPong
Maandelijks nieuwsbrief:
schrijf in op de website

De Bezatse

Vaubanstraat 8b
8930 Menen
056 51 90 70
www.debezatse.be
vcdebezatse@gmail.com
Maandelijks nieuwsbrief:
schrijf in op de website

OVM-Avelgem

Achterhoek 17
8581 Waarmaarde
info@ovm-avelgem.be
www.ovm-avelgem.be

Redactioneel

Marc Boone

Binnenkort is het weer 11 november en herdenken wij de wapenstilstand die een einde bracht aan een oorlog die een einde bracht aan veel miserie, ellende en verdriet. Vele doden bleven achter in de loopgraven. Toen wij verleden jaar op ons scherm “11 november viering” googelden konden wij voor Kortrijk het volgende lezen: “De optocht van college van burgemeester schepenen en prominenten start om 10.50 aan het stadhuis naar de Sint Maartenskerk waar om 11u het TE DEUM plaatsvindt”. TE DEUM staat voor : Wij loven u God. Het schijnt een jaarlijkse traditie te zijn om deze herdenking die in het teken van de vrede zou moeten staan te verbinden aan een ultra katholieke plechtigheid. Dat een stadsbestuur hiervoor oproept en het in zijn programma van de officiële herdenking plaatst is bedenkelijk. Maar kijk! Blijkbaar hebben ze zich bedacht en is er evolutie in de viering. Als wij het stadhuis aanschrijven voor de bekendmaking van de viering dit jaar krijgen wij een mail terug met een eenvoudige melding : 11 November : bloemenneerlegging Belfort. Niet echt origineel. Benieuwd of Burgemeester, schepenen en prominenten zich vervolgens toch nog naar het traditionele TE DEUM zullen begeven om God te loven.

Tijd om eens na te denken over een echt vredesinitiatief dat ,alle burgers aanspreekt op deze datum. Zo zijn er momenteel gesprekken gaande om op de herdenking van de bevrijding de katholiek geïnspireerde woorddienst te verruimen met een vrijzinnige inbreng en eventuele andere geloofsovertuigingen.

Ondertussen kan je genieten van ons septembernummer waar wij het vooral hebben over het nieuwe schoolbegin. Je kan ook onze kalender raadplegen voor alle vrijzinnige activiteiten in de regio.

Veel leesplezier.

Marc Boone

Wil je maandelijks info via de nieuwsbrief van de vrijzinnige centra teken dan in op

-> www.debezatse.be

-> www.vcmozaiek.be

-> www.vcdegeus.be

De leerkrachten *niet het onderwijsbeleid* maken het verschil

Mij werd door de hoofdredactie gevraagd om een algemene situatieschets over de organisatie van het onderwijs vandaag en de gevolgen van de beleidsmaatregelen van de jongste jaren in deze sector voor leerlingen en leerkrachten. Ik neem er de ouders van leerlingen bij, want zij zijn een belangrijke, bijkomende actor geworden de jongste jaren, vanwege de neoliberale vermarkting van het Vlaams onderwijs de jongste tien jaar. Vanuit welke positie beantwoord ik als schrijver deze vraag? Ik zit vandaag in de herfst van mijn loopbaan, na in de onzekere jaren '80 op de arbeidsmarkt te zijn aanbeland en achtereenvolgens de volwassenenvormingssector, dertien jaar massamedia, een eerder kort verblijf in de ngo-sector te hebben doorgemaakt, om uiteindelijk vanaf 2003 als leerkracht humane wetenschappen

(ASO) de stap naar het onderwijs te hebben gezet (in het gemeenschapsonderwijs), als zij-instromer avant-la-lettre, toen de onderwijsvervangingspool zelfs nog bestond. Een mooi traject, achteraf bekeken, maar een volledige carrière binnen dat Vlaams onderwijs, had ik wellicht nooit volgehouden, geef ik toe. Toch is het Vlaams onderwijs mijn belangrijkste werkgever geworden in deze gemengde loopbaan. Tot zover mijn sociaaleconomische achtergrond van waaruit ik de vraag van de hoofdredactie beantwoord. Ter zake nu.

Op onderwijsvlak in Vlaanderen stonden de voorbije tien jaren – en dan spreken we over de twee legislaturen met de huidige Vlaamse onderwijsminister Weyts en zijn voorgangster Crevits - twee grote fiasco's centraal: de **mislukking van het M-decreet** en de **hervorming**

Ben Weyts

van het secundair onderwijs die na vele jaren uitstel, uiteindelijk als berg een muis baarde. Als rode draad doorheen deze twee verhalen loopt bovendien de aanhoudende **uitholling van het leraarenambt**, met als jongste aflevering de voortschrijdende aantasting van de pen-

sioenrechten van de leerkracht als ambtenaar, één van de schaarse voordelen van de job.

Inclusief onderwijs?

In Vlaanderen heeft elke leerling met een beperking het recht om onderwijs te volgen in een 'gewone' school. Vlaanderen ondertekende deze regel in het VN-verdrag reeds in 2007. Inclusie is dus een recht. Elke leerling met een beperking die wilde, mocht zich aanmelden bij een reguliere school en kon via het **M-decreet** rekenen op extra ondersteuning in de klas. Het M-decreet – gekopieerd van het Zweeds onderwijs -, dat onder Crevits aangekondigd werd als de sleuteloplossing voor meer inclusief onderwijs – lees: leerlingen met leerbeperkingen volop integreren in het gewoon onderwijs, in plaats van in het buitengewoon onderwijs – was een doodgeboren kind. Op geen enkel moment zagen de regelgevers in, dat het opheffen van de jarenlange scheidingsmuren tussen gewoon -en buitengewoon onderwijs ook meer en betere omkaderingsmiddelen en uren nodig had, alsook een grondige mentaliteitsverandering.

Het resultaat was er dan ook naar: overbevraagde leerkrachten die de vele diverse vragen van hun leerlingen niet aankonden. Kinderen met een beperking ontbrak het aan gepaste steun, waardoor ze onvoldoende kansen kregen om zich te ontplooiën. Sommige ouders kwamen hun kind dan maar vrijwillig ondersteunen in de klas, om het toch dezelfde kansen te geven. De keergolf bestond uit een opvallende stijging van het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs vanaf 2021: meer dan 10% extra bij de kleuters, een stijging van 4 tot 8% in de lagere en middelbare school. De vele negatieve ervaringen die leerkrachten en leerlingen met een beperking opdeden, zorgden ervoor dat ouders opnieuw kozen voor exclusieve trajecten in het buitengewoon onderwijs.

Als antwoord op het mislukte M-decreet kwam Weyts met het Leersteundecreet. Dat moest zich centraler en efficiënter organiseren. De ondersteuning zit niet meer versnipperd over honderden instellingen, maar is gecentraliseerd in 36 regionale Leersteuncentra. Daarnaast investeerde de overheid in 680 extra voltijdse krachten. Ze krijgen een opleiding,

een erkend statuut van ondersteuner en zouden dus met één gedeelde visie aan de slag gaan. Ook leerlingen met hoogbegaafdheid kwamen mee op de agenda te staan.

Maar meer inclusie levert dit Leersteundecreet geenszins. Er werd immers ook geld vrijgemaakt voor extra scholen voor buitengewoon onderwijs (BuSO). Vlaanderen kreeg drie nieuwe BuSO-scholen, acht bestaande scholen ontvangen middelen om structureel uit te breiden. Dit is het tegendeel van meer inclusie.

Comprehensief onderwijs?

De mislukte hervorming van het secundair onderwijs is een tweede belangrijk fiasco, waaronder de onderwijswereld de jongste jaren gebukt ging. Eigenlijk moet je al teruggaan naar onderwijsminister Vandenbossche, die als eerste een poging ondernam in de jaren... '90 om het secundair te hervormen. Al zijn opvolgers beten hun tanden stuk op een grondige hervorming. En de huidige regeling die na ettelijk, eeuwig politiek gekrakeel tot stand kwam, met de nieuwe etikettes, doorstroom, „arbeidsmarktgericht” en, dubbele finaliteit”

betekent weinig meer dan de vroegere opdeling ASO, BSO en TSO, al zouden leerlingen in de mogelijkheid moeten kunnen gesteld worden, om vlotter te schakelen tussen deze onderwijsvormen/belangstellingsgebieden. Oude wijn in nieuwe zakken. Op die manier zal het nog een paar generaties duren alvorens de oude, heilige drievuldigheid van ASO, TSO en BSO uit de geesten van ouders, leerlingen en leerkrachten met hun directies, verdwijnt.

De dalende scores van onze leerlingen in de vergelijkende, internationale PISA-rankings hebben alleen maar geleid tot een vrij conservatieve, ideologisch zeer rechtse reflex die je kunt omschrijven als, meer van hetzelfde". We moesten de voorbije tien jaren de absolute top 10 in de PISA-top lossen en dat leidde tot nervositeit bij politici en in werkgeverskringen. In deze kringen is er veel minder bekommernis te bespeuren om een andere parameter, waarin we Europees vergeleken, nog veel slechter scoren, die van de sociale ongelijkheid in het onderwijs. , De sterke impact van het ongelijk verdeelde sociale achtergrond op de leerresultaten van kinderen maakt dat Vlaanderen behoort tot die landen waar de sociale achtergrond van kinderen verhoudingsgewijs sterk meespeelt in de leerresultaten," aldus ex-OESO topman Dirk Van Damme, die thans een commissie van wijzen aanvoert, die de job van leerkracht opnieuw aantrekkelijk moet maken (mijn derde en laatste punt). Het weerhoudt Van Damme er niet van om enkele weken geleden nog een ballonnetje op te laten voor gesegregeerd onderwijs voor anderstalige leerlingen. Het is een mooi

bewijs van de conservatieve, ideologisch rechtste denkstroming die vandaag overheerst in het Vlaams onderwijs.

Ons onderwijs zorgt dus geenszins voor opgaande, verticale, sociale mobiliteit, wel integendeel: het versterkt de sociale achterstelling, volgens het aloud gekende Mattheus-effect. Hoe het zogenaamd, vernieuwde" secundair onderwijs met zijn vakoverschrijdende sleutelcompetenties, newspeak voor de oude leerplandoelstellingen en eindtermen, deze kloof zal dichtten, zegt eigenlijk niemand. Met de non-hervorming van het secundair onderwijs werd de kans gemist om dit onderwijs comprehensiever te maken, dit wil zeggen: meer leerlingen langer en meer kansen geven om een bredere, zowel algemene als technische vorming te geven en de definitieve keuze uitstellen tot zestien jaar. , Early tracking", selectie van leerlingen volgens hun talenten, op jongere leeftijd (in de Vlaamse context: aan twaalf jaar, met de verschrikkelijke labels A- en B-stroom, zoals Ruth Lasters en haar leerlingen begin dit jaar aanklaagden) versterkt de reeds bestaande sociale achterstelling. En dat is wel de grootste ontgoocheling die je als maatschappelijk geëngageerde leerkracht kunt meemaken, namelijk dat commissies van wijzen, inrichtende machten, onderwijsministers en beleidsmakers daar geen aandacht voor hebben.

En de leerkracht? Die ploegt voort

Wat is nu de slotsom voor de leerkracht in dit alles? De problemen zijn gekend: zeer veel uitval van jonge leerkrachten die het al na twee, drie jaar voor bekeken houden in de onderwijssector. Het ant-

woord van de beleidsmakers is vooral symptoombestrijding. De, Quick fix" van de huidige onderwijsminister is: elke week minstens nieuw ballonnetje oplaten" wat de job van leerkracht aantrekkelijker moet maken. Ik beperk me hier tot zijn recentste voorstel: extra loon voor leraar-specialist: concreet wil dat zeggen dat scholen voor zo'n vijf procent van de uren die ze krijgen toegekend, leraren-specialisten kunnen aanduiden die een specifieke opdracht krijgen. Het is een belachelijk voorstel, dat duidelijk illustreert dat de onderwijsminister totaal geen kennis heeft van het, human potential" in een school aanwezig. Immers, welke leerkracht is er geen specialist? Iedere leerkracht die ik ken, is minstens specialist in zijn vak. Anders sta je gewoon weg niet in het onderwijs. Welke directie kan hier op objectieve basis de echte specialisten van de gewone specialisten onderscheiden? Zo beland je dus al gauw in favoritisme en nepotisme en wellicht is dat de enige bedoeling van de onderwijsminister: proactief nog wat extra verdeeldheid zaaien in het onderwijskorps, opdat er toch maar geen eensgezind verzet zou kunnen groeien in het Vlaams onderwijs tegen de armtierige behandeling van de leerkracht. In Engeland en Denemarken waren er de jongste jarenlange, syndicale stakingsacties die de overheid een halt toeriepen bij het uitkleden van het onderwijs. Niet zo in Vlaanderen. De Vlaamse leerkracht is plichtsbewust en gedwee.

Want armtierigheid kenmerkt de behandeling van de Vlaamse onderwijssector: of je het nu hebt over de schabouwelijke toestand van de schoolinfrastructuur met de oplopende achterstand in tal van gebouwenrenovatie dossiers, of het ambtenarenstatuut van de leerkracht zelf, schijnbaar een luxueus paleis, dat zo snel als mogelijk gesloopt moet worden. De voorbije twintig jaren leverde de leerkracht veel meer in, dan dat er voordelen bijkwamen: de afschaffing van de diplomabonificatie zowel qua aantal gewerkte jaren als voor de berekening van het pensioen, was nog maar het aperitief, waarna de mogelijkheden tot landingsbanen werden geschrapt en een paar weken geleden nog maar de plafonnering van de, perequatie" eenzijdig en zonder syndicaal overleg werd doorgedrukt (lees: garantie tot welvaartsvastheid) van het ambtenarenpensioen.

Allemaal maatregelen die neerkomen op het stelen van uitgesteld loon, waar de werknemer van de staat, eigenlijk recht op had.

Terwijl er op Vlaams niveau wat aangemodderd wordt in de marge, zijn dit federale maatregelen die wel tellen en het tekort aan leerkrachten niet zullen oplossen, wel integendeel.

Waarom kan de leerkracht zich optrekken? Leerkracht zijn is gelukkig nog een boeiende job: je leert zelf elke dag bij; je staat voor uitdagingen zoals het overbruggen van cultuur- en leeftijds kloven met jongeren die met totaal andere zaken bezig zijn. Je kunt je vak-kennis elk lesuur tentoonspreiden, in je didactische aanpak, in het opstellen van je eigen lesmateriaal, in het uitwerken van je eigen cursussen, in je Socratische dialogen en klasdiscussies met jongeren over hoe de wereld reilt en zeilt; je zit aan de bron, om vast te stellen hoe snel de wereld verandert. Je ziet je leerlingen groeien, sprongen maken, zich ontwikkelen, net alsof het je eigen kinderen zijn. Je ziet je leerlingen graag binnenkomen in je klas. Daarvoor doe je het. Dat is

de grote motivator. Al de rest is eigenlijk bijzaak.

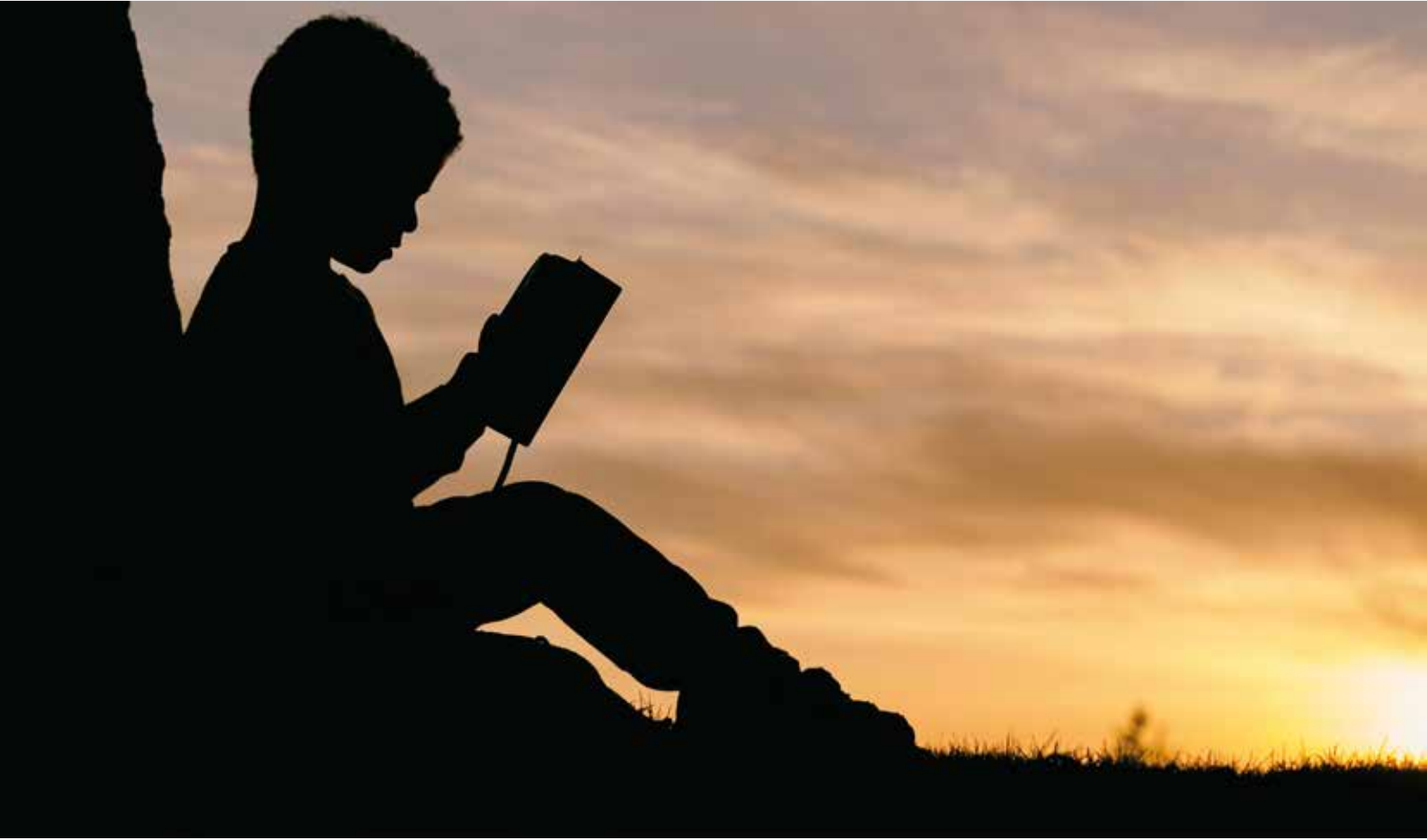
De buitenwereld kan dit eigenlijk niet begrijpen, tenzij je zelf gedurende een aantal jaren voor de klas hebt gestaan. Op de social media is iedereen minstens onderwijspedagoog en ouders zelf zijn vaak niet meer mee met zoon- of dochterlief. Ze dringen vanuit hun eigen ambitie hun kinderen keuzes op of snappen nauwelijks hoe geïsoleerd en vervreemd een jongere kan geraken in veranderende gezinssituaties of door de eigen veeleisende beroeps carrière van pa en ma. Dan moet de school dit maar allemaal opvangen en als het niet lukt, is er nog een betaalbare advocaat die kan garanderen, dat het toch lukt. De juridisering van het onderwijs is een pijnlijke, recente tendens, waardoor directies soms geneigd zijn om leerkrachten onder druk te zetten om leerlingen toch maar te laten passeren. Want geen directeur wenst zo'n juridische procedureslag aan zijn lijf. Slecht voor de naam en faam van de school, maar intussen is het gezag van de leerkracht weg. Adviezen van klassenraden zijn dode letter geworden of worden herroepen.

Zo komen we aan het laatste punt: inschrijvingsaantallen, A-, B- en C-testen, uitgestelde beslissingen, slaagcijfers in het hoger onderwijs, marktaandelen van scholen, lokaal, regionaal. De neoliberal geïnspireerde meritocratie kreeg de jongste jaren de school in zijn greep. Scholen positioneren zich in de markt en etiketteren zichzelf graag met labeltjes, duur en vaak Amerikaans klinkend: STEM (science, technology, engineering, maths) en soms nog wat arts erbij (STE(A)M), leerlinggericht, brede school, sportschool, CLIL (content language integrated learning), flexibele trajecten, accent op talent, ervaringsgericht methodeonderwijs, domeinschool, senior en junior high school... Het is het kaartjesspel van directeurs en scholengroepen, dat zich vanwege schaalvergroting (nog zo'n kwalijke tendens!) boven de hoofden van de leerkrachten afspeelt. Maakt het enig verschil? Ik betwijfel het: de leerkracht met zijn engagement maakt de school, elk lesuur in zijn klas, dagelijks, samen met zijn leerlingen.

***

Grote filosofen over onderwijs

Een paar filosofen over onderwijs en opvoeding

Een van de problemen bij een kritische onderwijsreflectie is het gebrek aan afstand. Het beleid lijkt in de greep van krantentitels en laat dieper nadenken en continuïteit los. Ik doe een poging en ga er voor bladeren bij de grote filosofen en meteen is er inspiratie om enkele grote lijnen voor een globaal onderwijsbeleid te schetsen.

Jean-Jacques Rousseau

Jean-Jacques Rousseau was een filosoof uit de 18e eeuw. Zijn opvattingen over opvoeding waren revolutionair voor zijn tijd en hebben nog steeds invloed op het hedendaagse denken over onderwijs. In zijn boek *Emilie* zet hij de belang-

rijkste opvoedingsprincipes op papier.

Rousseau geloofde dat kinderen van nature goed zijn. Hij was het niet eens met de opvatting in zijn tijd dat kinderen van nature zondig waren en dat ze door middel van strenge discipline en straf moesten worden gevormd. Rousseau wilde de opvoeding van kinderen voornamelijk richten op hun emotionele en morele ontwikkeling, in plaats van intellectuele vorming. Hij benadrukte het belang van empathie, mededogen en sociale interactie als belangrijke aspecten van de opvoeding.

Rousseau pleitte voor het respecteren van de individuele vrijheid van kinderen. Hij stelde voor dat kinderen hun eigen interesses en verlangens moeten kunnen ontdekken en dat ze de vrijheid moeten hebben om op hun eigen tempo te leren

en te groeien. Hij was tegen het idee van dwangmatige opvoeding en pleitte voor een meer participatieve benadering waarbij kinderen actief betrokken zijn bij hun eigen leerproces.

Rousseau benadrukte het belang van onderwijs dat is afgestemd op de natuurlijke ontwikkeling van kinderen. Hij stelde voor dat het onderwijs moet worden aangepast aan de verschillende stadia van de kindertijd, waarbij spelen en praktische ervaringen in de vroege kinderjaren centraal staan, gevolgd door meer gestructureerd onderwijs naarmate het kind ouder wordt.

Rousseau geloofde dat kinderen baat hebben bij direct contact met de natuur. Hij pleitte voor buitenactiviteiten en buitenspelen als onderdeel van de opvoeding, omdat hij geloofde dat de

natuurlijke omgeving de zintuigen van kinderen stimuleert en hun nieuwsgierigheid en verbeeldingskracht bevordert.

John Dewey

John Dewey (1859-1952) was een invloedrijke Amerikaanse filosoof, psycholoog en onderwijservormer. Hij wordt beschouwd als een van de grondleggers van het progressieve onderwijs. Hij ligt aan de basis van leerplannen en curricula, waardoor de leerstof systematisch en logisch geordend wordt.

Dewey geloofde dat onderwijs niet alleen gericht moest zijn op het overdragen van kennis, maar ook op het ontwikkelen van de intellectuele, morele en sociale capaciteiten van studenten. Hij benadrukte het belang van ervaringsgericht leren, waarbij leerlingen betrokken zijn bij actieve participatie en eigen ervaringen.

Een van Dewey's centrale concepten was "leren door doen". Hij pleitte voor het creëren van leeromgevingen waarin studenten de kans kregen om te experimenteren, problemen op te lossen en samen te werken. Dewey geloofde dat leerlingen door middel van praktische ervaringen die verband hielden met hun dagelijks leven, diepgaand begrip zouden ontwikkelen en hun eigen leren zouden sturen.

Dewey benadrukte ook de integratie van het curriculum. Hij stelde voor om het traditionele onderscheid tussen vakken af te breken en in plaats daarvan het onderwijs te organiseren rond thema's en projecten die relevant waren voor het

leven van de studenten. Hij geloofde dat dit zou helpen bij het bevorderen van een holistisch begrip van kennis en het ontwikkelen van probleemoplossende vaardigheden.

Een ander belangrijk aspect van Dewey's onderwijsfilosofie was zijn nadruk op democratisch burgerschap. Hij zag het onderwijs als een cruciale pijler van de democratie en benadrukte het belang van het leren van kritisch denken, samenwerking en maatschappelijke betrokkenheid. Dewey geloofde dat scholen een plek moesten zijn waar leerlingen actief deelnamen aan het vormgeven van hun gemeenschap en waar ze werden voorbereid om actieve en verantwoordelijke burgers te worden.

Ivan Illich

Ivan Illich (1926-2002) was een Oostenrijks-Amerikaanse denker, filosoof en criticus van het onderwijssysteem. Hij is vooral bekend vanwege zijn kritische benadering van institutioneel onderwijs en zijn pleidooi voor gedecentraliseerd leren en informeel onderwijs.

Illich betoogde dat het traditionele onderwijssysteem de natuurlijke nieuwsgierigheid en het vermogen tot zelfleren van individuen ondermijnt. Hij geloofde dat onderwijs was veranderd van een middel tot bevrijding en persoonlijke groei tot een dwingend systeem dat afhankelijkheid en conformiteit bevorderde.

Een van Illich's bekendste werken is "Ontscholing van de maatschappij: het

einde van een illusie?" (1971), waarin hij pleitte voor de afschaffing van formele scholen zoals we die kennen. Hij stelde voor om het onderwijs te decentraliseren en de nadruk te leggen op informele leeromgevingen. Hij zag mogelijkheden voor leren buiten de schoolmuren, waar individuen vrij zouden zijn om hun eigen interesses na te streven en te leren vanuit hun eigen intrinsieke motivatie.

Illich geloofde ook dat technologie een rol kon spelen bij het bevorderen van gedecentraliseerd leren. Hij stelde voor dat mensen toegang zouden moeten hebben tot bronnen en middelen om zelfstandig te leren, in plaats van afhankelijk te zijn van geïnstitutionaliseerde onderwijsinstellingen. Hij noemde dit concept "deschooling", wat verwijst naar het loskoppelen van leren van formele onderwijsstructuren.

Hoewel Illich's ideeën op veel kritiek zijn gestuit en controversieel zijn, hebben ze bijgedragen aan het stimuleren van debatten over onderwijs en het uitdagen van traditionele onderwijsmodellen. Zijn werk heeft bijgedragen aan het besef dat leren niet beperkt hoeft te zijn tot formele onderwijsinstellingen en dat alternatieve benaderingen van onderwijs mogelijk zijn.

Paulo Freire

Paulo Freire (1921-1997) was een invloedrijke Braziliaanse pedagoog en filosoof, wiens werk vooral gericht was op de emancipatie van onderdrukte individuen en gemeenschappen door middel

Willem

van onderwijs. Hij wordt beschouwd als een belangrijke figuur in de kritische pedagogiek en zijn ideeën hebben een blijvende invloed gehad op het onderwijsveld.

Freire's meest bekende werk is "Pedagogie van de onderdrukten" (1970), waarin hij een kritische analyse geeft van traditionele onderwijspraktijken en pleit voor een onderwijsbenadering gebaseerd op dialoog, participatie en bevrijding. Hij benadrukte het belang van onderwijs als een instrument voor sociale verandering en bevrijding van onderdrukking.

Een centraal concept in het werk van Freire is "conscientização" of "bewustwording". Hij geloofde dat onderdrukte individuen en gemeenschappen zich bewust moeten worden van hun eigen situatie en de structuren van onderdrukking om actief te kunnen strijden voor verandering. Onderwijs speelt volgens Freire een cruciale rol bij het bevorderen van deze bewustwording en het ontwikkelen van kritisch denken en handelen.

Freire bekritiseerde het traditionele "bankmodel" van onderwijs, waarbij kennis passief aan studenten wordt overgedragen. In plaats daarvan pleitte hij voor een onderwijsbenadering gebaseerd op dialoog en wederzijdse betrokkenheid. Hij stelde voor dat onderwijs moet worden gezien als een gezamenlijk leerproces, waarbij zowel de leraar als de studenten actieve deelnemers zijn. Dit impliceert dat studenten hun eigen ervaringen en kennis inbrengen in het leerproces, waardoor ze actief kunnen bijdragen aan de constructie van kennis.

Een ander belangrijk concept in het werk van Freire is "praxis", wat verwijst naar de combinatie van reflectie en actie. Hij benadrukte dat onderwijs niet alleen gericht moet zijn op theoretische kennis, maar ook op de praktische toepassing ervan om sociale verandering teweeg te brengen. Freire moedigde studenten aan om hun kennis en vaardigheden in te zetten om de wereld om hen heen te transformeren en om op te treden als agenten van verandering.

De ideeën van Paulo Freire hebben een grote invloed gehad op het onderwijsveld, vooral in relatie tot sociaal rechtvaardig onderwijs en emancipatorisch leren. Zijn benadering van onderwijs als een instrument voor bewustwording, dialoog en sociale verandering blijft relevant en inspirerend voor onderwijzers en onderwijstheoretici over de hele wereld.

***

De overheid moedigt cultureel ondernemerschap sterk aan. Ondernemen is niet meer enkel weggelegd voor puur commerciële ondernemingen maar belangt ook socio-culturele verenigingen aan en met specifieke aanpak. Willemsfonds begrijpt de heersende tijdsgeest en zet doelgericht in op zeer eigen wijze.

Cultureel ondernemen om economisch onafhankelijker te functioneren en fondsen te werven, is overigens onlosmakelijk verweven in haar beleidsplan. Deugdelijk bestuur resulteert in duurzame ontwikkeling, slagkracht en perspectieven met toekomst.

Willemsfonds is weliswaar geen producent van kunst maar ziet een belangrijke opdracht als culturele ondernemer in het landschap van socio-culturele actoren. Immers, Willemsfonds verbindt elkeen met open blik en kritische kijk, creëert ontmoeting en bewerkstelligt groei, én heeft een groot hart voor taal. Deze troeven zijn werkbare instrumenten.

Willemsfonds kenmerkt zich door waardengedreven leiderschap, gestuurd door enthousiaste vrijwilligers, traditioneel niet gefocust op

sfonds en Cultureel Ondernemen

winstoogmerk. De winst lag en ligt nog steeds in de kracht van 'verenigen'. Cultureel Ondernemerschap vraagt een hedendaagse manier van denken en verwoorden. Spreken over waarden en projecten in termen van 'product' en 'marktstrategie' met een aangepast 'communicatieplan' lijkt ongevoel maar is niet vreemd. Innovatie en onafhankelijk denken horen tot het DNA. Willemsfonds vervult al 170 jaar een pioniersrol als maatschappelijk relevante participant. Het ontstaan van bibliotheken in zijn tijd, bijvoorbeeld, was slechts één van de verwezenlijkingen.

Cultureel Ondernemen 'nieuwe stijl' zal de vereniging en haar profiel versterken. Willemsfonds wordt de aantrekkelijke partner in meer en bijkomende domeinen als onderwijs en bedrijfsleven.

Met het Co-creatie lab Cultureel Ondernemerschap van Willemsfonds werden eerste stappen reeds gezet en wel met een grondige doorlichting. 'Waarom Willemsfonds?' bevroeg de bestaansredenen binnen een veranderende samenleving met aandacht voor woordenschat en waardenschat. "Taal is eten en drinken, of inhoud en vorm tegelijk!" (Sven Gatz)

Willemsfonds staat voor vrijzinnig humanisme, filosofisch liberalisme, taal en literatuur. Deze elementen vertalen we in respect voor elke mens, geloof in de kracht van het individu, vrijheid in denken én liefde voor taal. Zo was, is en blijft Willemsfonds relevant.

Eigen aan de tijd ontgroeien we een samenleving, gekenmerkt door ideologische verzuiling en partijpolitiek.

We gaan voor ontmoeten, open dialogeren en ruim(denkend) interpreteren. Willemsfonds denkt inclusief, omarmt diversiteit en méértaligheid, neemt deel aan (burger)initiatieven van onderuit en waakt over toenemende radicalisering met gepaste antwoorden.

Willemsfonds gaat de uitdagingen van vandaag graag aan. De kwaliteit en de kracht van zeer geëngageerde en getalenteerde leden stuwt vooruit, activeert creativiteit, zoekt intern en extern overleg, toetst aan de actualiteit.

Zo heeft Willemsfonds zin, zo geeft Willemsfonds zin.

Vincent Lagae, voorzitter van het Co-creatie Lab Cultureel Ondernemerschap

De toekomst is aan de jeugd

“De zevende Dag”, het informatieprogramma op VRT1 bracht een debat over het onderwijs op zondagochtend. Naast de obligate politici en specialisten zat een jongen van 12 aan tafel. Met de nodige overmoed en zelfbewustzijn bracht hij zijn stelling naar voor.

“Waarom wordt nooit naar ons geluisterd als het over ons onderwijs gaat”

Daar hadden ze niets van terug, de andere deelnemers aan het debat.

Een aanleiding voor ons om naar juf Marie te trekken, lerares aan de Dobbelsteen in Heule en verantwoordelijk voor het derde leerjaar.

De leerlingen stelden met hun prille schrijvervaring hun ervaringen en

verwachtingen op papier. En bloemlezing uit hun laatste taal oefening van het schooljaar.

RAHIL

Mijn leukste herinnering is dat we op schoolreis gingen en dat we voor de eerste keer naar het bos gingen. Het schoolfeest was ook leuk. We begonnen een schaaktornooi en er komt volgend jaar ook een damtornooi. Ik kijk er naar uit om volgend jaar Frans, spelling en taal te leren. Ik zou ook graag in het vierde leerjaar veel doen zoals, leren koekjes maken, leren zeep maken en meer. Hopelijk word ik niet gedubbeld want ik probeer om nar het vierde leerjaar te gaan.

CIARA

Ik ben trots op Juf Marie want ze is er altijd voor ons. Ik vond carnaval echt

Rahil

leuk en het schoolfeest. Ik zou graag weer een schoolreis doen. Ik ga elke

dag huilen in mijn bed. Ik zou ook graag een modeshow doen met zelfgemaakte kleren. Graag zou ik naar een enge horrorfilm kijken omdat ik van horror hou. Misschien kunnen we nog dieren hebben.

ASKHAB

Mijn leukste herinneringen zijn dat we op schoolreis gingen. Ik heb op de trampoline gespeeld. Ik wil volgend jaar naar Lago gaan. Ik zou graag volgend jaar in het vierde leerjaar leren dammen. Ik zou graag op school voetbal leren spelen want ik wil profvoetballer worden.

Askhab

FERRE

Ik vond de buitenlessen het leukst want dan hadden we soms les in het bos.

Ook leuk was het schaaktoernooi. Ik moest tegen Elia schaken. Ik ben tot in de kwartfinale geraakt. Volgend jaar zou ik graag tot tienduizend willen leren. Ik zou graag een schommel op school hebben en een boomhut. Ik zou graag een rolschaatsparcours op school hebben.

SOFIYA

Mijn leukste herinnering aan het derde leerjaar was toen we naar Lago en het trampolinepark gingen. Het was superleuk en ik had veel plezier. De buitenlessen vond ik ook superleuk zoals toen we buiten toneel hadden gespeeld. Als mijn vriendinnen naar een andere school gaan ga ik hen ook missen. Ik zou ook graag leren op school om te naaien en ook nog om te schilderen. Ik zou graag volgend jaar op schoolreis naar een waterpark gaan.

INA

Ik vond het superleuk op schoolreis. Ik was op het trampolinepark met Sofya tikkertje aan het spelen en we hebben veel gesprongen.

SOMAYA

Ik vind jou heel leuk en mooi. Ik vind het spel van jou in de klas dat we samen spelen leuk. Toen wij zwommen met meester Andres vond ik dat leuk. Ik wens dat ik in het vierde leerjaar de toets goed zal hebben, dat wens ik. Dat ik samen kan spelen met Nora, Ciara en Shqiponja vind ik leuk.

IRIS

Paarden poetsen vond ik leuk. Als de

kinderen willen leren paardrijden, kom dan naar mij dan kan ik jullie leren paardrijden. De groene orkaan, de blauwe twister en de zwarte storm waren heel leuk. Ook heel veel toetsen waren leuk en we hebben kiekeboe gespeeld en in het bos verstopperkje.

MOHAMED

Ik zou graag willen dat er volgend jaar niet zo veel toetsen zijn. Ik zal de juf missen en mijn vrienden als ze naar een andere school gaan. Ik zou graag dat als iemand boos is dat die kan gaan paardrijden dan kan die blij zijn.

SHQIPONJA

Ik zou graag in de turnles altijd Engels praten. Ik vond het leuk om de tafels te oefenen. Ik heb het graag om met de hele klas de kring te doen. En dat juf Femke soms les geeft aan ons vond ik ook leuk

NIEM

Ik ga onze avonturen missen zoals de buitenlessen en de tonelen, rekenen, symmetrie, spelling en onze leuke uitstappen naar de bieb. Ik kijk er erg naar uit om volgend jaar nog veel te leren. Ik zou ook graag architectuur leren en tekenen.

Niem

MOHAMED

Ik kan niet wachten om tot duizend te leren. Ik zou ook graag glijbanen willen.

***

FADING MEMORIES

Foto-expositie en theatervoorstellingen rond vergankelijkheid, herinneringen, liefde en rouw

VAN VRIJDAG 10 TOT ZONDAG 19 NOVEMBER 2023

Tijdens de kille novemberdagen staan wij met 'FADING MEMORIES' stil bij de dood, vergankelijkheid, afscheid, pijn, rouw en het verlies van dierbaren. Thema's die we zelden benoemen. De emoties die ermee gepaard gaan verbergen wij liever voor de buitenwereld. Toch maken ze deel uit van het leven. Geen dood zonder leven, geen rouw zonder liefde, geen pijn zonder vreugde. Geen Thanatos zonder Eros.

Met het project 'FADING MEMORIES' bundelen enkele Kortrijkse vrijzinnige verenigingen, (woord)kunstenaars, muzikanten, theatermakers en denkers de krachten om de rauwe schoonheid en puurheid van deze menselijke ervaringen en emoties in beeld, woord en muziek te vatten.

Vrijzinnig Centrum Mozaïek (Overleiestraat 15a, Kortrijk)

FADING MEMORIES _ CONFESSIONI

Tentoonstelling kunstfotograaf Benny De Grove

VAN VRIJDAG 10 TOT ZONDAG 19 NOVEMBER 2023

Op vraag van het August Vermeylenfonds maakte kunstfotograaf Benny De Grove een reeks werken rond thema's als afscheid, verval, herinneringen en de overgang naar het nieuwe. De reeks FADING MEMORIES brengt de thema's op fascinerende wijze in beeld. De maker koos ervoor om zijn foto's op metalen platen te printen om die nadien te laten roesten. De roest als symbool voor vergankelijkheid van materie en herinneringen, laat tegelijk de schoonheid van de transitie zien. Het werk van Benny De Grove is nooit ééndimensionaal. Het nodigt uit stil te staan bij een aantal existentiële vragen: Wat is de dood? Wat is houden van? Wat zijn herinneringen? Herinneringen aan onze dierbaren, overleden of al lang niet meer gezien, vervagen en worden beetje bij beetje roestiger in ons hoofd. Dit is het onderwerp van de serie FADING MEMORIES.

Er zullen ook een aantal werken te zien zijn uit de reeks CONFESSIONI, waarin de kunstenaar op zoek gaat naar welke symboliek en spiritualiteit reeds aanwezig is bij het prille begin van een mensenleven, nog voor er sprake is van enige culturele invloed. Wie zijn we werkelijk? Wat tonen we en wat verbergen we? Deze creaties bestaan uit verschillende verf- en vernislagen op houten panelen. De stijl brengt ons terug naar de Vlaamse Primitieven.

De werken van Benny De Grove waren eerder reeds te bewonderen in Parijs, Milaan en Matera (Italië) en zijn dit najaar dus van 10 tot en met 19 november te zien in het Vrijzinnig Centrum Mozaïek in Kortrijk. De toegang is gratis. Scholen, verenigingen en groepen kunnen op aanvraag een bezoek brengen in aanwezigheid van de kunstenaar.

De VERNISSAGE in aanwezigheid van de kunstenaar en met als gast Jean-Paul Van Bendegem vindt plaats op vrijdagavond 10 november.

Gratis toegang, inschrijven gewenst via www.vcmozaiek.be

SCHOONHEID EN TROOST

Vertel- en muziektheater

Jessie De Caluwe (woord) & Hilde Van Laere (muziek)

DINSDAG 14 NOVEMBER 2023 - 20U00

Pijnloos is de dood zelden. Maar hoe we ermee kunnen omgaan en hoe we als achterblijvers in het leven staan, daarover gaat deze muziektheatervoorstelling. Jessie De Caluwe en Hilde Van Laere laten ons het veelstemmig karakter van verdriet horen. De teksten die Jessie brengt zijn zeer herkenbaar en tonen de dood in al haar vormen.

Multi-instrumentalist Hilde Van Laere tekent het decor met een onvoorstelbaar rijk klankenpalet. Haar muziek geeft de dood een kleur die ver uit de buurt blijft van grijs en zwart.

Duur: 65 minuten

Gratis toegang, inschrijven gewenst via www.vcmozaiek.be

IK ZIE JE... DOOD... GRAAG

Theaterperformance Kurt Defrancq, ea

VRIJDAG 17 NOVEMBER 2023 - 20U00

De ontsluitende performance IK ZIE JE DOODGRAAG vertrekt vanuit de schandaalroman 'Le nécrophile' van de Franse Gabrielle Wittkop waarin Eros en Thanatos op een subtiele manier samenvloeien. Het stuk is een poëtische zoektocht naar de grenzen van de liefde, een aftasten hoever liefde kan gaan en hoe mooi dat kan zijn. Acteur en theatermaker Kurt Defrancq brengt de performance samen met Philippe Defrancq (zang) en Bart Buyle (piano). Moraalfilosoof Jan Verplaetse zet je tussendoor nog extra aan het denken met enkele reflecties over de dood.

Regie: Domien Van Der Meiren

Duur: 45 minuten

€ 8,00 voor leden Kortrijkse vrijzinnige verenigingen - € 12,00 voor niet-leden

Inschrijven gewenst via www.vcmozaiek.be

Alle activiteiten vinden plaats in het Vrijzinnig Centrum Mozaïek – Overleiestraat 15a – Kortrijk

Meer info en inschrijven via www.vcmozaiek.be

Organisatie: August Vermeylenkring Kortrijk, huisvandeMens, Humanistisch Verbond Kortrijk, VC Mozaïek, Willemsfonds Kortrijk

Met steun van: de stad Kortrijk, de Provincie West Vlaanderen en de Verenigde Vrijzinnige Werken

ORGANISATIE

TIJDSTIP

ACTIVITEIT

Activiteitenkalender

PLAATS

ORGANISATIE	TIJDSTIP	ACTIVITEIT	PLAATS
SEPTEMBER			
DE GEUS	ZONDAG 03/09/2023 OM 11.00 U	Eeffestijn van de Geus: BBQ met chateaubriand à volonté	DE GEUS
WF+ WAREGEM	ZONDAG 03/09/2023 OM 08.45 U	Bezoek aan Antwerpen	STATION WAREGEM
HVDM KORTRIJK	MAANDAG 04/09/2023 OM 13.30 U	Haakcafé	MOZAÏEK
DE GEUS	ZATERDAG 09/09/2023 OM 14.00 U	Gezinsfietsocht over de vernieuwde Peter Benoît route	DE GEUS
MOZAÏEK	WE 15-17/09/2023	Plantjesweekend ten voordele van Kom op tegen Kanker	STAD KORTRIJK
MOZAÏEK	ZONDAG 24/09/2023 OM 19.00 U	Jazz op Zondag met Superior Dance Band	MOZAÏEK
HVDM KORTRIJK	MAANDAG 25/09/2023 OM 14.00 U	Infosessie: Wegwijs in beslissingen rond het levenseinde	MEDIALOUNGE BUDALYS
AVK KORTRIJK	ZATERDAG 30/09/2023 OM 09.00 U	Daguitstap: 'Op ontdekking in het nabije onbekende: Westelijk Picardisch Wallonië'	CARPOOLING COWBOY HENK
WF+ WAREGEM, WF GENT	ZATERDAG 30/09/2023 OM 20.00 U	Big Band Concert "t Mouvement" inl Danny Neyrincks	GENT
OKTOBER			
S-PLUS KORTRIJK	DONDERDAG 05/10/2023	Viering 75 jaar S-plus	MOZAÏEK
ANTIPODE	VRIDAG 06/10/2023 OM 20.00 U	Reiscafé "Buiten Tibet", fotoreportage Thera Brugge	MOZAÏEK
HV KORTRIJK	ZONDAG 08/10/2023 OM 18.00 U	Ma'Bluescafé met Boogie Boy	MOZAÏEK
HV KORTRIJK, MOZAÏEK	DINSDAG 10/10/2023 OM 14.30 U	'Mensen & Wetenschap': Marc Van Den Bossche spreekt over "de zin(nen) van het leven."	MOZAÏEK
POLYFINARIO	ZATERDAG 14/10/2023 OM 18.30 U	De 21ste grote Polyquiz	MOZAÏEK
STADSSCHOUWBURG KORTRIJK	WOENSDAG 18/10/2023 OM 20.15 U	Diner spectacle: "Faulty Towers"	MOZAÏEK
STADSSCHOUWBURG KORTRIJK	DONDERDAG 19/10/2023 OM 20.15 U	Diner spectacle: "Faulty Towers"	MOZAÏEK
WF+ WAREGEM	WE 21-22/10/2023	Tentoonstelling retrospectieve Lieve Van Calbergh	POINCARÉ
WF+ WAREGEM	WE 28-29/10/2023	Tentoonstelling retrospectieve Lieve Van Calbergh	POINCARÉ
MOZAÏEK	ZONDAG 29/10/2023 OM 19.00 U	Jazz op Zondag met Superior Dance Band	MOZAÏEK
NOVEMBER			
ANTIPODE	VRIDAG 03/11/2023 OM 20.00 U	Reiscafé: "Alaska (USA)" met Patrick Desombere en "British Columbia(Canada)" met Yves Durnez	MOZAÏEK
HV KORTRIJK	ZONDAG 05/11/2023 OM 10.30 U	"En de 7e dag is er het woord": 'het rauwe en gesproken woord' met Margot Demeulemeester.	MOZAÏEK
HVDM KORTRIJK	MAANDAG 06/11/2023 OM 13.30 U	Haakcafé	MOZAÏEK
DE GEUS	VRIDAG 10/11/2023	Geuskeskwis	MOZAÏEK
VRIJZINNIG KORTRIJK	VRIDAG 10/11/2023 OM 19.30 U	"Fading Memories": Vernissage tentoonstelling Benny Degrove met JP Van Bendegem.	DE GEUS
VRIJZINNIG KORTRIJK	ZAT 11/11-ZON 19/11/2023 VAN 14.30U TOT 18.00U	"Fading Memories": tentoonstelling open	MOZAÏEK
VRIJZINNIG KORTRIJK, HVDM	DINSDAG 14/11/2023 OM 20.00 U	"Fading Memories": 'Schoonheid en Troost', met Jessie De Caluwé en Hilde Van Laere	MOZAÏEK

West

meets east

Het kwade nalaten, het goede doen, de geest zuiveren: dat is de lering van de boeddha's. (Dhammapada; verzen 183).

Sinds maart 2023, is het boeddhisme officieel erkend als 'niet-confessionele levensbeschouwing'. Dat houdt in dat het wettelijk dezelfde rechten krijgt als de vrijzinnigheid, het katholicisme, de islam, de orthodoxen, de anglicanen, het judaïsme en het protestantisme (Heb ik iemand vergeten?). Als gevolg is er mogelijkheid voor beperkte financiële steun, enkele consulenten voor in gevangnissen en klinieken. En misschien boeddhisme lessen op school, als er genoeg leerlingen en vooral bekwame leraars zijn.

De Boeddhistische Unie van België is de spreekbuis van een veertigtal verschillende Belgische boeddhistische gemeenschappen en is het aanspreekpunt voor de federale regering. (<https://www.buddhism.be>).

I. In het Westen blijkt het boeddhisme een religie in expansie en een filosofie in de mode te zijn.

Men is Jood door zijn moeder, Moslim door zijn vader, Indoe door zijn kaste, Christen door de doop en Boeddhist door toevlucht te nemen tot de Boeddha (de leraar), de Dharma (de leer) en de Sangha (de gemeenschap). Men mag toevlucht nemen vanaf het moment dat men de betekenis van de woorden begrijpt en men is vrij de toevlucht te verlaten wanneer men dat wenst. Er

zouden 400 miljoen boeddhisten zijn op onze planeet (800 miljoen hindoes; 1,3 miljard moslims; 2 miljard gedoopte christen).

In België zouden er officieel ongeveer 150.000 boeddhisten zijn.

Meer dan 90% van de boeddhisten wonen in Azië.

Vandaag, na jaren van repressie en persecuties, is er een getolereerde forse spirituele heropbloei in China, Cambodja en Vietnam. Het is goed voor het imago van die landen en ook voor hun toeristische sector.

Tegenwoordig ontdekken veel jonge Chinezen (vooral tussen 18 en 30 jaar) het boeddhisme en verkiezen een bezoek aan een tempel boven een dag naar een pretpark. De Yonghe tempel van Peking krijgt op sommige dagen 40.000 bezoekers. Ook voor andere gekende tempels

in het land zijn er wachtrijen vanaf 7uur in de morgen. Deze ontdekte liefde van een deel van de Chinese jeugd voor het boeddhisme wordt verklaard door de nood aan uit te blazen in het gejaagde grauwe leven. Niet iedereen is geobserveerd door hebzucht en het opstapelen van zoveel mogelijk bezittingen, velen vragen zich af of er niets anders is dan produceren, consumeren, doodgaan en een hoop broel achter laten. De leer van de boeddha bestuderen en overdenken, meditatie praktijk, ethisch gedrag en liefdevolle vriendelijkheid blijken interessanter en zinvoller als levenswijze. Naar een tempel gaan en er wierook branden om de boeddha te vereren achten ze nuttiger dan een bezoek aan een psychiater.

II.

Het is pas begin 19de eeuw, als gevolg van het Europees kolonialisme, dat men van de Dharma hoort in het Westen. In het begin bestonden vooral veel onwaarheden en misverstanden over het boed-

strijd tegen de verstikkende dogmatistische katholieke kerk en haar reactionaire standpunten.

De Franse vrijzinnige minister Jules Ferry is zo onder de indruk van de laïciteit in het boeddhisme dat hij beslist het te integreren in de lessen moraal en filosofie van de Republikeinse scholen. De boeddhistische ethiek, zonder oordelende en wraakzuchtige scheppende God, is voor hem het bewijs dat men geen God nodig heeft om een fatsoenlijke mens te zijn. In de boodschap van de boeddha ziet hij gelijkenissen met zijn humanistische en vrijzinnige aspiraties om het welzijn van de mensheid te bevorderen. Voor artiesten als b.v. Van Gogh en Gauguin is de spirituele realisatie van Siddharta Gautama het bewijs van het universalisme van het sacrale dat ook zij zoeken in hun kunst.

Vanaf de jaren vijftig komen Zenmeesters, gevolgd in de jaren zestig door Tibetaanse Lama's, onderrichtingen geven in het Westen. Deze ontmoet-

zetten voor collectieve emancipatie en individuele ontwikkeling. Laïciteit maakt de vrijheid van cultus voor eenieder mogelijk op voorwaarde dat die cultus niet wordt opdrongen aan gans de samenleving.

Vandaag is de tijd van de dharma pioniers voorbij en hier en daar zijn er meditatiecentra en tempels.

III.

Het boeddhisme is nu alom (oppervlakkig) gekend maar zijn succes heeft te kampen met enkele verontruste misverstanden.

-1 Het boeddhisme als afkooksel.

Het boeddhisme wordt meer en meer voorgesteld als een kalmerende therapie en een sympathiek modieus discours. Zijn spirituele inhoud, zoals onthechting, wijsheid en vooral mededogen, wordt geminimaliseerd of ontkend.

Het wordt een soort levens coaching, een manier om efficiënter te zijn op het werk, om over een beter banksaldo te beschikken of een open gebloede seksualiteit te beleven. Tegenwoordig staat er een Boeddhabeeld in ieder 'louche nachtclub'. In de marketing komen boeddhistische woorden ook van pas: Karma meubels, Samsara parfum, de Boddhi collectie, Zentech, etc. Het is boeddhisme als een commercieel modieus product die zijn marktaandeel moet uitbreiden.

-2 Het boeddhisme als sekte.

De eerste meesters in het Westen legden de nadruk op de bestaande corruptie in hun land en de noodzaak aan een verandering die de fundamentele van hun traditie in eer zou herstellen. Desondanks, in sommige 'boeddhisten-groepen' of bij individuen, stelt men een opkomst van religieus dogmatisme vast. Het gevoel deel te zijn van een elite groep buiten de maatschappij (sektarisme) is belangrijker dan zich engageren in een intelligente geïntegreerde praktijk. Ook het begrip 'goeroe' leidt soms tot naïef volgzaam gedrag die mijlener staat van de traditionele leer.

De waarheid van het lijden is de eerste onderrichting van de boeddha. De onderlinge afhankelijkheid (interrelatie) ontkennen is afdwalen van de dharma. Het is boeddhisme als elite egotripperij.

-3 Idealisering van het Oosten.

dhisme. Het werd beschouwd (vooral door Europese missionarissen) als idolatrie, een valse religie, een gevaarlijk denken en een compleet nihilisme die leidt tot de vernietiging van de gangbare waarden en de gevestigde orde.

Op het einde van de 19de eeuw is het Oriëntalisme in de mode en het boeddhisme bestempeld als een filosofie en een levensleer.

Voor vrijdenkers komt dit van pas in de

tingen pogen een einde te maken aan de misverstanden en fantasma over het boeddhisme en ook mogelijkheden te scheppen voor Westerlingen om het Pad van de Dharma te volgen.

In onze contreien is het dankzij de laïciteit en de scheiding van kerk en staat dat het boeddhisme vrij is zich te ontwikkelen. Laïciteit is geen neutraliteit of onverschilligheid, het is een engagement voor de vrijheid van het individu om zich in te

Soms is er verwarring tussen de leer van de boeddha en de gewoontes of superstities van Aziatische volkeren. Het is Boeddhisme als folklore.

-4 Wars van alle illusies is ook het boeddhisme misbruikt geweest voor criminele doelen. Zo is er tijdens de tweede wereldoorlog, door sommige Japanse 'boeddhisten', geld ingezameld om de inspanning van de regering te steunen in haar "heilige oorlog voor een nieuwe orde". Onlangs werd in Myanmar haatpropaganda, georkestreerd door de militaire junta, verspreid via Facebook met de steun van enkele zogenaamde 'buddhist influencers'. Dit alles om de moslimbevolking te verdrijven uit het land en de macht van de heersende misdadige dictatuur te versterken. Dit is fake boeddhisme geïnstrumentaliseerd voor criminele doeleinden.

Het is dus essentieel om het boeddhisme, die fundamenteel geweldloos, tolerant en respectvol is voor al wat leeft, te onderscheiden van nationalistische politiek, zelfverklaarde klerikale hiërarchie, businessmodel of escapisme.

IV.

Een derde van de boeddhisten praktiseert volgens de Hinayana traditie (Theravada, meestal in Zuidoost-Azië), twee derden volgen varianten van het Mahayana (het Zuivere Land, Zen, Chinees Boeddhisme, Vajrayana, etc.). Het Vajrayana (ook Tibetaans Boeddhisme genoemd) betreft minder dan één boeddhist op dertig. De Dalai Lama is de spirituele leider van de Gelugpa traditie (1% van de boeddhisten) en was staatshoofd van Tibet.

In een zekere zin ontwikkelt iedere school een specifieke benadering. Niettemin bestaat geen enkele traditie onafhankelijk van een andere, ze hebben een geza-

menlijke elementaire leer en ze bestuiven elkaar. Het boeddhisme is nooit op een unitaire manier gecentraliseerd geweest en is fundamenteel divers. De vorm varieert, de essentie blijft dezelfde.

Waar het boeddhisme is ingeburgerd heeft het lokale gewoontes geïntegreerd en zo spreekt men b.v. van Japans, Thais of Tibetaans boeddhisme. In het Westen, zijn ongeveer alle scholen van het boeddhisme aanwezig. Het zou in deze logica passen dat er op termijn een Westers boeddhisme ontstaat.

Een van de aspecten die het boeddhisme en de vrijzinnigheid gemeen hebben, is het feit dat kennis als iets bevrijdend wordt gezien, want kennis leidt tot verdrijving van onwetendheid en duisternis.

Monotheïstische godsdiensten zijn gebaseerd op een afhankelijkheidsrelatie (om niet te zeggen onderwerping) en gehoorzaamheid aan één unieke almachtige alleswetende scheppende God. Het boeddhisme, net als het vrijzinnig humanisme, zweert daarentegen bij het vrij onderzoek, de ontwikkeling van de positieve capaciteiten en de autonomie van gelijkwaardige vrije mensen.

In tijden waar normen, waarden en grote zingevingssystemen verdwijnen, en mensen een beetje doelloos rondscharrelen op dit morele en spirituele

braakland, kan men zich afvragen of groeiende economie en technologische evolutie de essentie van de mens is, en plat materialisme de enige levenswijze? Het boeddhisme kan een leidende draad zijn voor een bewust en vrij leven. Liefde en mededogen, het kritisch bestuderen van de leer, ethisch gedrag en de beoefening van de boeddhistische meditatie zijn de kern van de praktijk.

Het boeddhisme legt de nadruk op de individuele verantwoordelijkheid. Het is het globale resulterend gevolg van individuele daden in de menselijke wereld die het collectieve ervaren van levende wezens bepaalt, voor het beste en het ergste.

"Laat u niet leiden door traditie of overlevering, niet door geruchten, niet door religieuze geschriften en ook niet enkel en alleen door redenering, gevolgtrekking en verstandelijk onderzoek; neem geen genoegen met gangbare meningen en hun schijn van redelijkheid noch de overweging: 'deze eerbiedwaardige man is onze leraar'. Alleen wanneer ge zelf inziet: dit is verderfelijk, dit is verkeerd en dient te worden afgewezen, verwerp het dan. En alleen wanneer ge zelf inziet: dit is heilzaam, dit is juist en strekt tot voordeel en geluk van eenieder, aanvaard het en houd u eraan." (Anguttara-Nikaya 1.189-190).

***

BEZOEK AAN ANTWERPEN – ‘T EILANDJE

3 SEPTEMBER 2023 OM 08U45

Op zondag 3 september 2023 om 8.45u, spreken we met zijn allen af in het station van Waregem. Dit voor een dagje Antwerpen en meer specifiek, 't Eilandje. Met o.a. een bezoek aan het Red Star Line Museum, Lunch en wandeling. Wees er snel bij, want de plaatsen zijn beperkt.

Deelnameprijs leden: € 65,00 - Deelnameprijs niet-leden: € 70,00

Inschrijven door het bedrag over te schrijven voor 15 augustus 2023 op BE19 6528 3181 6512 met vermelding Eiland+keuze middagmaal

Meer info via de website of contacteer Danny Neirinckx per e-mail (waregemplus@willemsfonds.be)

Website: [https://www.willemsfonds.be/bijeenkomsten/detail/4825/bezoek-antwerpen-\(het-eilandje\)](https://www.willemsfonds.be/bijeenkomsten/detail/4825/bezoek-antwerpen-(het-eilandje))

BEZOEK WF GENT – BIGBAND ‘T MOUVEMENT

30 SEPTEMBER 2023 OM 20U00

Onze Willemsfondsburen uit Gent organiseren op 30/9 om 20.00u een speciaal concert ter gelegenheid van de opening van het nieuwe culturele jaar en dit samen met bigband 't Mouvement.

Zolang tijdreizen een sciencefictionverhaal is, is bigband 't Mouvement graag de ambassadeur van fel gesmaakte swingklassiekers als Duke Ellington, Count Basie, Gene Krupa, Fletcher Henderson en vele anderen uit de jaren 30 en 40.

Dat het hiermee een nichepubliek overstijgt, bewijzen optredens in allerlei Gentse zalen, op zomerfestivals en Lindy Hop dansfeesten in binnen- en buitenland. Haar rijke swingrepertoire heeft 't Mouvement aangevuld met moderner werk waarin latin grooves, funk en fusion de overhand nemen.

Dat er daarnaast ook nog plaats is voor een Charles Mingusrepertoire, onderlijnt het schizofrene karakter van deze leutige bende.

't Mouvement telt meer dan twintig muzikanten: trompettisten, saxofonisten, trombonisten en een uitgebreide ritmesectie. 't Mouvement mag ondertussen al meer dan 15 kaarsjes uitblazen!

Wij maken er een swingende avond van in de theaterzaal van het Lakenmetershuis. Nadien kunnen we nagenieten met een drankje in de kelder.

Deelnameprijs leden: € 15,00 - Deelnameprijs niet-leden: € 17,00

Tickets: www.willemsfonds.be/bijeenkomsten/detail/4857/big-band-t-mouvement

Hoe ik school liep

en toch nog een deftig mens werd

“Ge moogt dat toch niet doen met mij, mij naar daar doen!” Ik was een ukje van 4 en zat achteraan op de fiets bij mijn moeder, die mij naar kleuterschool bracht. Om maar te zeggen dat mijn start in het onderwijs niet van een leien dakje liep en ik mijn kinderlijke weerzin moest overwinnen om naast andere kinderen in de rij te staan en in een bank plaats te nemen. Ik werd meerder malen in de hoek gezet omdat ik er langs achter, over de leuning heen ben gaan opzitten. Eigenwijsheid zat er van jongs af in. “’t Is genen dommen madame”, zei de juf tegen mijn moeder, “maar hij kan nooit in de lijn lopen”.

Naar de lagere school. Het eerste leerjaar bij meester Feys. Hij woonde schuin rechtover ons. Brave man, leerde ons lezen en schrijven. Essenties voor een latere onderwijs carrière. Hij leed aan de lever en had een emmer water naast zijn lessenaar

staan waar hij zijn kruik uit vulde om er met regelmaat van te drinken. Gaf ons “blijmakerswerk” om de meester te plezieren. Is vroeg gestorven aan een hartaanval toen hij wilde helpen bij een auto-ongeluk in de straat. Meester Wyballie in het tweede; klein, mager, gebeten, zijn dunne bleke lippen op elkaar geperst. Ramde het erin. Sloeg met de ijzeren liniaal op onze knokkels. Van meester Demeurisse in het derde leerjaar herinner ik mij weinig. Hij was kort en geblokt en zacht van karakter. Zijn zoon was ongeveer mijn leeftijd en zou uitgroeien tot een uitmuntend muzikant. Meester Verhaeghe in het vierde. Bourgondiër. Honderd kilo aan de haak. Was een vriend van mijn vader; zij kaartten regelmatig samen. Hij had de gewoonte om al wandelend door de klas les te geven en af en toe zette hij zich met zijn ene dij op de bank van een leerling. Wij schreven nog met pen en inkt en Joske, zoon van de

plaatselijke slager had zijn pen net naast de gleuf gelegd zodat ze in de dij van de meester prikte toen hij ging zitten. In een reflex draaide hij zich om en gaf Joske een klets zodat hij op de grond uit zijn bank tuimelde. De meester was er zelf van geschrokken en heeft zich op zijn knieën verontschuldigd, maar Joske is het nooit helemaal te boven gekomen. Meester X in het vijfde leerjaar. In de meimaand gaf hij les over de specht met het raam open en zowaar kwam een groene specht zich aanschouwelijk voor ons tegen de boomstam neer vleien om er met zijn snavel in te hameren. Alsof wij TV keken. Meester Pauwels in het zesde, kaarsrecht, erudiet en grijs zoals het een wijs man paste. Zij kleinzoon is later mijn aangetrouwde neef geworden.

Dan naar de grote school, het college in Izegem. Katholiek. Gekend om zijn

strengheid en degelijkheid. De zaterdagvoormiddag les was juist afgeschaft. Ik diende nog, zoals de meeste leerlingen een zevende leerjaar te volgen als voorbereiding op de 'grote school'. Ook dit leerjaar werd een aantal jaren later afgeschaft. Les en studie, twee verschillende speelplaatsen, een voor de kleintjes en een voor de groten. Een priester was studiemeester, en begeleidde ons op woensdagnamiddagen naar het voetbal en speelde regelmatig mee en beduvelde het spel door de bal onder zijn lange priesterrok te verbergen. Het leek idyllische tijden, maar ik kon maar moeilijk mijn draai vinden in deze strak geordende wereld waar weinig aandacht was voor het individu of ook maar voor enige vorm van fantasie of afwijkende mening. En ik puberde nogal hard op zoek naar mezelf en naar mijn plaats op deze wereld, maar het leek alsof zij die voor mij bepaalden. Sommige leraren konden daar wel mee om, zoals den Jam, van Frans. Hij moest voor vijf minuten de klas uit en ik had, haantje de voorste, een grote jampot met een grote neus op het bord getekend toen hij binnenkwam. Hij wees met zijn vinger naar het bord: Wie? Ik stak mijn vinger op. Hij wenste mij proficiat met mijn eerlijkheid. Ik groeide. Eindelijk een leraar die mij begreep. Maar hij was een uitzondering. Andere leraren wensten aangepast gedrag en hadden maar weinig begrip voor de individualiteit die aan het groeien was onder de opkomende rebelliteit. Het jaar erop liep het helemaal uit de hand. Ik doolde wat rond, vond me zelf niet en betoonde een grote desinteresse in het schoolgebeuren en in de lessen. Niemand, ook mijn ouders niet konden mij wijsmaken dat ik met mijn toekomst speelde. Het raakte mij niet. Resultaat: herexamens. Wij waren met twee en de klastitularis riep ons. Wij konden tegen betaling extra lessen volgen bij hem thuis. Ik heb het zelfs aan mijn ouders niet voorgesteld. De andere jongen ging door, ik mocht mijn jaar herdoen. Ik werd levenswijs, maar op het college kon je daar weinig mee aan. Ik mocht op de kleine koer blijven. De klasgenoten naar de grote speelplaats. Jean Claude werd mijn klasgenoot. Hij kon goed zingen. Hij maakte plaatjes en trad op onder de naam :De Kleine JOJO en zong van "mama, je bent de liefste van de hele wereld" en ging met Johan Stollz op tournee langs de balzalen en bordelen van het land. Hij was veelal niet op school. De leraar is de les nog begonnen met de zin : "Laat ons bidden

voor Jean Claude". Sommigen vroegen zich af of hij gestorven was, terwijl hij in zijn bed lag uit te slapen. Wij waren een jonge klas met testosteron kloppend onder ons vel die moeste opgroeien in een streng geordend systeem. Met de nerveuze, frêle leraar Frans kregen wij een cadeau en maakten er ongenaakbaar gebruik van. Wij stelden onnozele vragen, liepen rond in de klas, maakten enorm lawaai tot hij eindelijk reageerde, toen hij zich terug omdraaide om op het bord te schrijven vlogen de krijtjes en de bordenveger door de klas. "Ik hoor nog steeds geroezemoes" prevelde hij. Dit ging het hele jaar zo door zonder dat ook maar iemand van zijn collega's ingreep om ons de mantel uit te vegen. De man is met een depressie thuisgebleven en later gedegradeerd naar een administratieve functie. Zijn eenzaamheid moet slopend geweest zijn. Ik werd ouder en rebelser en op zoek naar wie ik was en wilde worden, maar kreeg er geen bijval. Wij organiseerden onze eerste fuif, T.D. heette dat toen, wij staken er wat werk in en maakten een affiche: "Gelieve aan te treden via de middenbeuk en de zaal te verlaten via de zijbeuken. Een gepikte uitspraak van de onderdirecteur die de wekelijks mis opdroeg en ons zo de communie inleidde. Drie dagen schorsing was mijn deel en een vernederend bezoek aan de directeur, samen met mijn moeder. "Hij heeft toch niets misdaan" opperde zij schuchter. "Hij moet leren in de lijn lopen, mevrouw". Het jaar erop kwam den

Taeyen, vlot, streng en conservatief. Ik zat samen met een klasgenoot op de laatste bank, die maakte zowat hetzelfde door als ikzelf. De bank van 100% noemde hij ons als grap om de andere leerlingen te laten lachen. Ik had er 49%, hij 51, of omgekeerd. Volgens het PMS moest ik altijd bij de drie eersten van de klas zijn. Geen enkele leraar heeft zich ooit afgevraagd waarom ik die plaats niet innam. De laatste les voor ons eerste mondeling examen deelde hij ons mee dat "degene die de vraag kreeg over het huwelijksgoederenrecht het mocht vergeten". Ik was gewaarschuwd. Ik kende de tekst uit het hoofd. Ik kwam binnen in het lokaal: "Boone, zet u! Het huwelijksgoederenrecht!". Ik rammelde de tekst af op arrogante toon en met de glimlach van: "Mij heb je niet liggen". Wel dus. Ik was gebuisd. Een levensles wijzer, maar daar kwam je op het college weinig verder mee. Ik heb het laatste jaar nog uitgedaan op vraag van mijn ouders zodat ze de studiebeurs niet moesten terugbetalen. Overleven en niet breken was mijn diploma van het middelbaar onderwijs. Het had moeite gekost, maar ik was geslaagd. Dan ben ik gaan werken bij Van de Moortele in Izegem. Ik voel nu nog het geluksgevoel dat mij overkwam toen ik rond vier uur dertig 's morgens door de sneeuw naar het werk fietste om de ochtendshift te beginnen. Eindelijk van die school af, eindelijk vrij! Mijn leven was begonnen!

***

Is racisme van alle tijden?

Reizen om te leren

Laat ons eerst akkoord gaan over wat er bedoeld wordt met het woord “racisme”. Ik neem de definitie zoals geformuleerd in de antiracismewet van 25 februari 2003: “Wat is racisme? Racisme is een ideologie die een hiërarchie van zogenaamde ‘rassen’ voorstaat. In deze opvatting zouden bepaalde ‘rassen’ superieur zijn aan andere”. Ik onderlijn daarbij de woorden: zogenaamde rassen, hiërarchie en superieur.

In het Zuid-Franse Narbonne kan men een merkwaardig museum van 760 oude grafstenen bezoeken.

Narbonne was vanaf 2140 jaar geleden de allereerste Romeinse kolonie in Gallië, het huidige Frankrijk. Marseille is weliswaar ouder, bestaat reeds 2650 jaar, maar dat was Grieks en bleef een onafhankelijke zelfstandige stad tot 540 jaar geleden.

Dit sluit niet uit dat Romeinse legers gendarme speelde in de regio, 2150 jaar geleden vroeg Marseille hulp aan Rome tegen opdringerige Galliërs.

De kleine Keltische nederzetting Narbonne lag aan een stroom, de Aude, en dat was interessant voor handel en transport. 2140 jaar geleden lieten de Romeinen hun begerige ogen vallen op dat haventje, en maakten er een Romeinse stad van onder de naam Colonia Narbo Martius. Rome en omgeving telde toen ongeveer één miljoen inwoners. Enkele duizenden Romeinen die verbonden waren met de handel verhuisden naar Narbo, en dat trok dan weer andere Romeinen aan, zo ontstond en groeide een Romeinse stad. Te meer daar Julius Cesar 2070 jaar geleden aan zijn oudgediende soldaten in en rond Narbo gronden begon uit te delen. In het kader van het tegenhouden van Gallische

lastigaards was dat een weloverwogen keuze natuurlijk.

Toevallig, op 1 juli was er een documentaire op Arte onder de naam: Narbonne, het tweede Rome, en dat werd op zondagnamiddag 9 juli opnieuw uitgezonden.

Maar wat heeft dat nu met racisme te maken?

Net zoals in Rome stierven de Romeinen in Narbonne vroeg of laat. Net zoals in Rome werden de stoffelijke resten verbrand, of later of als ze rijker of christelijker werden met wat ornamenten in de grond gestopt. En net zoals in Rome werden de overledenen met zware stenen herdacht, wie ze ook waren. Zware marmeren of kalkstenen blokken van ongeveer 1,5 meter op 0,5 meter breed en ongeveer 0,5 meter hoog. De stenen bevatten de naam en het beroep van de dode, soms met zijn statuut, (vrij man

of slaaf), soms met een vage afbeelding van de dode en vaak ook met zijn werktuigen (een kapper had een kam, een slager had een slachtmes). Een kerkhof was er niet, maar de stenen werden gelegd langs de toegangsweg naar het zuiden, de 5 meter brede via domicitia waarlangs de wijn en de oliën vanuit Zuid-Spanje langs de weg ingevoerd werden en vandaar per boot naar Rome of verder verspreid: Narbonne werd een draaischijf van de handel te water van Rome naar Engeland en tot het verre oosten. ...

Duizenden zulke stenen werden gekapt in de 300 jaar van de bloei van Narbo Martius, vele honderden jaren later werden die stenen gebruikt om de muren van de stad te bouwen en andere monumenten... en sedert enige tijd worden ze opnieuw verzameld, men kan er 760-tal gaan bekijken in een nieuw museum "Narbo Via" Nog honderden zijn nog niet bestudeerd. Wat opvalt: iedereen werd gelijk behandeld, onafhankelijk van hun afkomst, hun uitzicht, hun taal of hun land van herkomst. Rome en de kolonie Narbo waren gemengde steden, sommige spraken Latijn of Grieks, anderen spraken onbegrijpelijke "brabbeltalen", en werden daarom "barbaren" genoemd, maar allen kregen gelijke grafstenen. Een barbaar kon legerverantwoordelijke worden, of huisslaaf. Er waren er die het tot hoogste gezagsdrager van Rome in het noorden brachten. Op zijn grafsteen staat: barbaros. Daarnaast: Rome en de kolonie Narbo waren klassenmaatschappijen, er waren vrije heren en er waren slaven. Een slaaf kon Romein zijn, of Afrikaan of Galliër. Een slaaf kon huisverantwoordelijke voor de boekhouding worden, of kapper of arts. En op zijn steen staat dan: hier ligt Octavus, esclavus, (=slaaf), kok. En zijn steen was gelijk aan die van Sixtus, die een vrij man was, en handelaar. Natuurlijk waren slaven in de regel slachtoffer geweest van macht en geweld. Iets afschuwelijks. Maar slaven werden niet om hun afkomst geminacht, werden niet als iets minderwaardigs beschouwd, er was geen hiërarchie waarbij barbaren of slaven omwille van hun "ras" als minderwaardig werden beschouwd.

Op de grafstenen ziet men alle tegenstellingen van de Romeinse tijd, maar geen racisme.

Dat kwam er pas later, toen het oude "beschaafde" Europa enorme sommen schepte uit het verschepen van miljoenen mensen uit Afrika naar Amerika, daar het goud en alles wat waardevol was ging wegroven en met dat geld dan weer fabrieken begon te bouwen of te vergroten in het oude "beschaafde" Europa. Het was een brutale en bloederige massadiefstal. Het racisme, dat weliswaar in de kiem al bestond tegen sommige volkeren (de joden) werd van dan af een vast gegeven in het algemeen aanvaard denken: sommige

soorten mensen (de zwarte Afrikanen, zelfs de indianen...) waren eigenlijk geen volwaardige mensen, volgens sommigen hadden ze zelfs geen ziel, waren ze een soort beestenras dat naar willekeur kon gevangen worden, afgericht, en zo ze niet voldeden, verkocht, afgeslagen en zelfs gedood. En zo begeleidde het racisme, een der meest verfoeilijke producten van het menselijk brein, de overgang van de kleine landbouwproductie voor de "heren", de feodale productie, naar een nieuwe productiewijze, de productie in manufacturen en fabrieken... "

***

Zoektocht naar:

vrijzinnig humanistische tradities

Bij het Centrum voor Academische en Vrijzinnige Archieven (CAVA) zetten we meer en meer in op initiatieven rond vrijzinnig humanistische tradities. Daarover gaan we graag in interactie met de vrijzinnig humanistische gemeenschap zelf.

Vrijzinnig humanistisch immaterieel cultureel erfgoed

Cultuuruitingen met wortels in het verleden, waaraan men vandaag nog steeds waarde hecht; dat is cultureel erfgoed. Dat kunnen kunstwerken, monumenten en archieven zijn, maar ook minder tastbare zaken, zoals tradities, feesten, het zingen van liederen, het spreken van dialecten en meer. Deze worden samengenomen onder de term Immaterieel Cultureel Erfgoed (ICE). ICE leeft ook binnen de vrijzinnig humanistische gemeenschap. Denk maar aan het Feest Vrijzinnige Jeugd of het

vieren van de langste dag van het jaar. Als archiefinstelling dragen we zorg voor het erfgoed van de vrijzinnig humanistische gemeenschap en hechten we veel belang aan deze verhalen en tradities. Daarvoor hebben we de hulp nodig van jullie, de gemeenschap zelf.

Op zoek naar tradities voor ons vriendenboekje

“Feestelingen kruisten de armen en vormden een ketting. In deze ronde zongen ze (...) het kameraadschapslied. Deze ketting en dit lied zijn voor heel wat generaties in de Rupelstreek een synoniem geworden voor dit moment, hun het Feest Vrijzinnige Jeugd.”

Onze eigen onderzoeker Rik Röttger schreef alvast een bijdrage over het verloop van een vrijzinnig humanistische

praktijk in zijn streek. Het Feest Vrijzinnige Jeugd, de daarbij horende broederketen en het kameraadschapslied worden er steeds opnieuw doorgegeven aan volgende generaties.

Rik schreef deze bijdrage voor ons 'Vriendenboekje voor de vrienden van het vrijzinnig humanistisch erfgoed'. Aan de hand van dit vriendenboekje willen we samen met de vrijzinnig humanistische gemeenschap het humanistisch geïnspireerd immaterieel erfgoed in kaart brengen.

Welke vrijzinnig humanistische tradities zitten er in jouw hoofd en hart en mogen niet verloren gaan? Vul ons vriendenboekje aan met jouw bijdrage (verhaal, beschrijvende tekst, tekening enz.) over een grootse of kleinschalige vrijzinnig humanistische traditie! Dit kan online

(<https://www.cavavub.be/ice-jouw-bijdrage>) of via een papieren boekje dat je bij ons kan aanvragen. Met jouw inbreng draag je bij aan het in beeld brengen van de diversiteit aan gebruiken binnen de samenleving, wat op zijn beurt een stimulans kan zijn voor het wederzijds begrip tussen gemeenschappen!

Gedigitaliseerde vrijzinnig humanistische tijdschriften

Immaterieel-erfgoedpraktijken hebben wortels in het verleden. Kennis over de (lokale) geschiedenis van vrijzinnig humanistische gebruiken geeft inzicht in die praktijken. De laatste jaren digitaliseerden we een groot aantal vrijzinnig humanistische tijdschriften (Zoeklicht, Glauks, Huma, De Schakel, Spiraal enz.) die het mogelijk maken om dit historisch onderzoek te doen. Ze bevatten bijvoorbeeld aankondigingen en verslagen over activiteiten en feesten.

Samen met vrijwilligers willen we die informatie uit de tijdschriften halen. Misschien ben jij, bijvoorbeeld, wel geïnteresseerd in de historiek van het Feest Vrijzinnige Jeugd in jouw streek?

Dan ben je meer dan welkom om als vrijwilliger mee te komen neuzen in de gedigitaliseerde tijdschriften en zo (historische) info over vrijzinnig humanistische tradities naar boven te halen.

Online info- en uitwisselingsmoment

Wil je meer te weten komen over immaterieel cultureel erfgoed, onze initiatieven of heb je verhalen die je graag in een gesprek met ons wil delen?

Schrijf je in voor ons online info- en uitwisselingsmoment op woensdag 27 september om 14u00 via onze website: (www.cavavub.be/nl/agenda/activiteiten-2023/online-info-en-uitwisselingsmoment-cava-op-zoek-naar-tradities).

Contacteer ons via cava@vub.be voor meer info over onze werking.

Centrum voor Academische en Vrijzinnige Archieven (CAVA)
Pleinlaan 2 lokaal 0.B.033
1050 Elsene
+32 (0) 2 629 24 34
cava@vub.be

***

Vrijzinnig Centrum Mozaïek Kortrijk
Overleiestraat 15a
8500 Kortrijk

Eindelijk weer de bloemetjes buitenzetten, eindelijk weer plantjesweekend

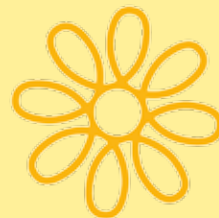
Koop in september een plantje (€ 8) voor Kom op tegen Kanker! Dat kan bij een van onze enthousiaste vrijwilligers tijdens het Plantjesweekend op 15, 16 en 17 september. Je treft ons zowat overal, aan winkels, op markten, aan huis ... en je kan ook zelf langs komen in het coördinatiecentrum van het plantjsteam Kortrijk: VC Mozaïek, Overleiestraat 15a, 8500 Kortrijk.

Shop je plantje voor jezelf, voor een dierbare of voor een zorgverlener. De kleurrijke azalea's worden milieuvriendelijk geteeld en je haalt een echt Vlaams streekproduct in huis. Met je aankoop draag je bij aan betere zorg voor mensen met kanker en hun naasten.

Alle info: www.plantjesweekend.be

Ons Plantjsteam kan nog steeds versterking gebruiken! Wil jij mee een verschil maken voor mensen met kanker? Heb je nog een lege agenda op 15, 16 of 17 september en heb je zin om samen een leuke tijd te beleven? Dan heet ons team je graag welkom!

Stuur een mailtje naar kotk@vcmozaiek.be of bel naar Erik (0491 889548) of Pascale (0498 483574).

Nieuws van het *Kortrijk* Humanistisch Verbond

Maar nu is het september. We gaan dus weer van start met onze werking. Een greep in ons aanbod:

We hebben het voorjaarsseizoen afgesloten met enkele mooie activiteiten. Martijn Vandenbroucke kwam ons de ingewikkelde geschiedenis van Servië uitleggen. Walter heeft daar een relaas van geschreven. U vindt het op een andere plaats in Zoeklicht. Ondertussen konden we de tentoonstelling met werken van Jean-Paul Vanryckeghem bekijken.

Begin juli zijn we dan op stap gegaan. Onder motto 'sant in eigen land' zijn we op bezoek geweest in de "heerlijkheid" Vichte. Youri nam ons mee naar de brouwerij Verhaeghe die onder ander "Duchesse de Bourgogne" brouwt. Nadien loodste hij ons rond in Vichte zelf met zijn verschillende "kastelen" en villa's van de textielbaronnen. Maar ook de aandacht voor het milieu die het gemeentebestuur van Vichte heeft kwam aan bod.

Onze maandelijkse afspraak met "Samenspraak" staat weer op de werkplank. Donderdag 07/9/2023. Het thema wordt "Democratie: zullen de democratische verworvenheden niet als eerste worden afgebouwd als extremistische partijen het voor het zeggen krijgen?" stof voor een intens gesprek. Wat verder in de maand komt het plantjesweekend van Kom op tegen kanker eraan. Ook wij dragen daarbij een steentje en inzet bij voor het goede doel.

Oktober gaat dan van start met een Ma 'Blues van je welste: Boogie Boy Paul Ambach komt naar Mozaïek en zal de nodige ambiance met zich meebrengen. Ook is er weer de dinsdagnamiddag lezing en een ontmoetingsmoment "en de 7e dag is er het woord" op 5/11/2023 met Margot Demeulemeester op zondagvoormiddag

Noteer nu al de grote tentoonstelling en performances in november. "Fading memories". Er wordt gewerkt rond rouw en verlies en rond herinneringen. U vindt in dit Zoeklicht al informatie rond dit gezamenlijk project van de Kortrijkse vrijzinnige verenigingen.

En dan de viering van ons 50-jarig bestaan. Dit laten we natuurlijk niet zomaar voorbijgaan. Daar volgt later info rond.

Dit uitgebreid programma van HV Kortrijk vergt natuurlijk heel wat energie en steun. Die steun kunnen we enerzijds krijgen als u lid wordt van onze vereniging. Schrijf 15,00 € over op de rekening B71 0011 7775 6216 van HWV Nationaal. Vermeld daarbij in de omschrijving "HV Kortrijk 860". Zo steunt ons en krijgt u korting op een aantal activiteiten. Een 2e vorm van steun is uw medewerking in ons bestuur en zo het programma en werking mee samenstelt. Van harte welkom.

***

Vrijzinnig Centrum Mozaïek
Overleiestraat 15a
8500 Kortrijk

MA'BLUESCAFÉ BOOGIE BOY

8 OKTOBER 2023

Het Ma'Blues-seizoen wordt ingezet met een knaller van jewelste : BOOGIE BOY komt ons een avond verblijden in de meest letterlijke zin van het woord. Vergis u niet : Paul Ambach, want zo heet de man reeds 75 jaar lang(!) is geen onbekende op het vlak van Blues en Soul : zo evolueerde de student-vertaler zich van occasionele studentengig-organisator tot mede-eigenaar van Vorst Nationaal, om het uiteindelijk zelf op het podium waar te maken als artiest van de bovenste plank. Daartoe werd hij gestimuleerd door niemand minder dan John Lee Hooker, en ook B.B. King was destijds bij hem vriend aan huis. Gedurende 45 jaar was hij concertpromoter en het was hij die de meeste bekende namen zoals James Brown, Michael Jackson, Bruce Springsteen, Tina Turner enz.. bij ons in België introduceerde. Geniet van de laatste zomerdagen om zijn avonturen uit die periode na te lezen in het boek 'Boogie Business' van Dirk Steenhaut waarbij de realiteit veelal de fictie overtreft. Boogie Boy àdemt muziek, belééft muziek en lééft van muziek. Hij treedt regelmatig op met afwisselende bezetting en de piano is daarbij zijn vaste compagnon. Boogie Boy levert 100% live entertainment, is een echte bluesshouter on a mission to keep those blues alive!! Dit concert gaat door in de grote zaal (zittend+staand). Dit wordt terug genieten op een lazy sunday evening. Heb je een hongertje? Geniet van onze Gumbo-rijstschotel (een typische Louisiana-specialiteit), Pizzaslices of croques uit het vuistje en/of heerlijke soep. Denk ook aan onze alcoholvrije Martini-Flo reale mocktail.

Praktisch:

Datum: zondag 8 oktober 2023. Deuren open vanaf 18.00 u. Optreden om 19.30 u

Plaats: Mozaïek, Overleiestraat 15a, 8500 Kortrijk

Ingang: 15.00 €; leden HV-Kortrijk 12.00 €.

Graag inschrijven via mablues@proximus.be of 0486/31.28.97.

Boekenclub

gespot in Kortrijk

voor klets-kousen

In 2020 startte het huisvandeMens met een nieuwe jongerenwerking. Met Dwaalzin werkte het jongerenteam verschillende participatieve projecten uit. We richten ons op jongeren tussen 18 en 30 jaar. Naar de toekomst toe gaan we verder met projecten die inzetten op de waarden van het vrijzinnig humanisme. We gaan voor duurzame projecten die bijdragen aan een inclusieve maatschappij. Projecten die de ruimte geven aan jongeren om talenten te ontdekken en vaardigheden te ontwikkelen. We gaan uit van gelijkwaardigheid en zelfbeschikking en streven naar een solidaire maatschappij waar iedereen welkom is. Hierbij vergeten we niet om een kritische blik te werpen op maatschappelijke ontwikkelingen.

In April begon Dwaalzin met een nieuw project in Kortrijk. Boekenklets is een boekenclub voor klets-kousen tussen 18 en 30 jaar. De boekenkletsen gaan telkens door in het huisvandeMens van Kortrijk. Het project startte in Gent, werd dan verdergezet in Brussel en Leuven, en komt nu naar Kortrijk! Het boek heeft telkens een humanistische insteek en vormt het startpunt voor een gesprek. Geen stress bij Boekenklets. Heb je het boek niet kunnen uitlezen? Ben je zelfs niet verder geraakt dan de achterflap?

Geen probleem! Iedereen is welkom om mee te praten.

Zoals steeds bij Dwaalzin bepalen de vrijwilligers het traject van het project. Zij kiezen de thema's, beslissen over de keuzes van de boeken en begeleiden het gesprek. Hier volgt een verslagje van welke thema's er besproken worden op zo'n boekenklets.

In mei lazen we *'Als de rook om je hoofd verdwenen is – lessen uit het crematorium'*. De Amerikaanse uitvaartondernemster Caitlin Doughty vertelt over haar ervaringen achter de schermen van een unieke sector. Ze gaat in op de maatschappelijke visie op de dood, en hoe het is om dagelijks in contact te komen met de dood. Doorheen haar leven zette ze zich in voor het hervormen van de Westerse begrafenisindustrie, en voor het radicaal accepteren van de dood.

Het boek was tegelijkertijd heel interessant en confronterend. De manier waarop Doughty op een no-nonsense manier vertelt over dode lichamen ophalen, het prepareren van lijken, het balsemen, de verbranding, de verwerking van de botten en het verzamelen van de as is een echte eyeopener. Verschillende vragen komen terug door-

heen het boek. Welke plaats neemt de dood in onze maatschappij? Waarom zijn we zo bang van de dood?

Het boek vormde het startpunt voor interessant gesprek over onze eigen ervaringen met de dood. Er werd verteld over de begrafenis van een oma in China. We zochten meer informatie op over verschillende culturele gewoontes rond de dood, en uitten verbazing over de balsempraktijken in de VS. We hadden het ook over de samenkomst van het onnatuurlijke met het natuurlijke. Dit uit zich in de manier waarop de doodsindustrie op een kapitalistische manier gerund wordt, maar ook de verwachting van geliefden dat de gestorven persoon er niet dood uit ziet.

Het boek is een echte aanrader voor iedereen die niet bang is om geconfronteerd te worden met de dood, en misschien ook net voor zij die er wel bang voor zijn. Doughty slaagt erin om de onverbloemde dood tegelijk op een banale en op een liefdevolle manier vatbaar te maken.

Interesse om je te engageren als vrijwilliger?

Een verhaal van Servië

Geschiedenis en Mythe door Martijn Vandenbroucke

Een reflectie op een boeiende lezing (van 18 juni 2023)

Wie is er bang van de Serviërs? Martijn Vandenbroucke zegt op het einde van zijn uiteenzetting dat het echt vriendelijke mensen zijn- en hij kan het weten, want hij was verschillende keren in Servië.

Maar hij opent zijn lezing toch met een filmpje “We are the Serbs” van een Servische Hardcore punk muziekgroep, die vernieling en dood beloven. We -en vooral Kosovo- zijn gewaarschuwd.

Martijn neemt ons mee naar Sava Square in Belgrado. Op het plein staat een megalomaan standbeeld dat de kritische Serviër “Saruman op een kindersurprise” noemt, naar de gelijkenis met de tovenaars uit de Lord of the Rings. De nationalistische

premier van Servië, Vujitch (Vucic), heeft het twee jaar geleden met veel bombarie onthuld als een symbool van de ganse Servische Natie en de Eenheid van alle Serviërs. Het stelt Stefan Nemanja, de eerste belangrijke heerser voor van Servië, eind 12de eeuw, de voorbode van Dusan, de Servische “keizer van het Grootservische Rijk”. Dat het glorieuze Servië uiteindelijk het onderspit delft tijdens de veldslag op het Merelveld kan de nationalistische “pret” in het verhaal niet bederven.

Dat nationalisme – aangewakkerd door leiders die hun eigen vel willen redden, en dat als schild tegen binnenlandse moeilijkheden moet dienen – is in Servië, en daar niet alleen, terug van nooit weggeweest. Om terug te keren op de openingsvraag:

Ja, we zijn bezorgd.

In zijn analyse van de geschiedenis van de Balkan en van Servië opende Martijn terecht de zeer grote invloed van de geografie op het verloop van de geschiedenis: de aanwezigheid van bergen, rivieren, valleien, ...: Hij verwees naar Robert D. Kaplans meesterwerk: “De wraak van de geografie: Wat de wereldkaart ons voorspelt over komende conflicten en het gevecht tegen het onvermijdelijke”

Wij hopen op een vervolg over de Servische Geschiedenis, want een uur was niet genoeg.

***

POLYFINARIO VZW PRESENTEERT

21STE

POLYFINARIOQUIZ

**TEN VOORDELE VAN DE REIZEN
VAN ALLE POLY-KINDEREN**

ZATERDAG 14.10.23 - 18.30 UUR
VC MOZAÏEK KORTRIJK
OVERLEIESTRAAT 15A
8500 KORTRIJK

**TE VERKRIJGEN: VERSE
BROODJES / WARMER HAP /
SOEP / QUIZBIER / ...**

INSCHRIJVEN?!?

1. STORT € 20/PLOEG OP REK. BE40 9792 4232 1563 VAN POLYFINARIO VZW - KORTRIJK (MET VERMELDING PLOEGNAAM)
2. PLOEGGEGEVENS MAILLEN NAAR [MARCENCATHY@TELENET.BE](mailto:marcencathy@telenet.be)
3. VOOR 1 OKTOBER 2023!

PLAATSEN ZIJN BEPERKT! BETAALD = INGESCHREVEN

MEER INFO VIA WWW.POLYFINARIO.BE

